

Miljödepartementet

YTTRANDE ÖVER SOU 2020:4 – VÄGEN TILL EN KLIMATPOSITIV FRAMTID

ÖVERGRIPANDE SYNPKUNKTER

Länsstyrelsen välkomnar att utredningen sätter in återvätningens effekter i ett större perspektiv för biologisk mångfald, klimatanpassning och näringsretention. Helhetssyn är angeläget. Vi tillstyrker utredningens förslag om att ytterligare medel tillförs detta viktiga arbetsområde, då det har potential att ge stor miljönytta i förhållande till insatsen.

Vi instämmer med utredningen om att kompletterande åtgärder behöver kännetecknas av stabila villkor och tydliga målsättningar. Det är särskilt viktigt för att lantbrukare ska vilja satsa på åtgärder som innebär ändrad markanvändning och agroforestry.

Länsstyrelsen håller också med utredningen om att åtgärder för ökad kolsänka och minskade utsläpp inom LULUCF-sektorn som tillgodoser andra värden och mål, t.ex. bevarande av biologisk mångfald och minskad näringsutlakning, bör prioriteras. Här bör livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion också ingå. Alla åtgärder bör utformas så att de bidrar till både kolinlagring och till att miljömål och mål i livsmedelsstrategin gynnas.

Med anledning av klimatfrågans angelägenhet och att Sverige är ett land med relativt lite jordbruksmark och mycket skog anser vi att det är en brist att utredningen föreslår åtgärder som omfattar drygt 14 procent av jordbruksmarken men mindre än 1 procent av den totala arealen skogsmark. Ytterligare några procent av skogsmarken hade kunnat bidra till ökad kolsänka genom åtgärder för ökad tillväxt, ökat skydd av produktiv skogsmark, ökad naturhänsyn eller ökad motståndskraft mot skogsskador där utredningen endast föreslår rådgivning och forskning. I detta avseende finns det en stor regional enighet kopplat till vår regionala skogsstrategi. En av strategins preciseringar är just att Smålands skogar gör stor klimatnytta och bidrar till biobaserad ekonomi.

Länsstyrelsen saknar konkretiserade förslag om agroforestry och även om forskning kring vilka odlings-/produktionssystem som i en sammanvägd bedömning samtidigt kan bidra till ökad kolinlagring, ökad livsmedelsproduktion, varaktig landsbygdsutveckling och bättre förutsättningar att nå miljömål för t ex biologisk mångfald.

SPECIFIKA SYNPUNKTER

Remissen innehåller en felaktighet på sidan 271. Den bedömning som länsstyrelser gör av vilken mark som berättigar till stöd för skogsbeten görs enligt Jordbruksverkets föreskrifter. Eftersom syftet med stödet är att bevara natur- och kulturmiljövärden i gamla skogsbeten kan inte igenplanterade marker eller skogsmark som ställs om till betesmark få stödet för skogsbete, enligt gällande föreskrifter.

Här följer synpunkter över kap 7, Utredningens förslag om styrning och styrmedel för ökad kolsänka och minskade utsläpp i LULUCF-sektorn. Text med förslag från remissen är kursiverad.

Sverige bör fortsatt verka för att klimatåtgärder som ökar kolinlagringen och minskar växthusgasutsläppen även i framtiden är möjliga att stödja och ges större vikt inom ramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.”

Länsstyrelsen är positiv till klimatåtgärder men anser att fokus för finansiering genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik bör ligga där klimateffekt uppstår i synergi med andra åtgärder, till exempel genom fång-/mellangrödor och restaurering/anläggning/skötsel av våtmarker. Även rådgivning och kompetensutveckling inom energi och klimat är viktiga delar som kan ingå i EU:s kommande gemensamma jordbrukspolitik. Däremot menar vi att rena klimatinvesteringar i första hand bör finansieras nationellt.

”Jordbruksverket bör, i samråd med länsstyrelserna och Naturvårdsverket, få i uppdrag att utforma kriterier för vilken mark som är lämplig för agroforestry av olika slag och vilka trädslag som är lämpligast för åtgärden utan att förutsättningarna för att nå andra miljömål och målen i livsmedelsstrategin försämras.”

Vi är även positiva till förslaget om agroforestry, eftersom det är en viktig del i ett framtida hållbart jordbruk. Det är dock viktigt att det utformas på ett sådant sätt att inte i första hand virkesproduktion eller passiv igenväxning gynnas. Därför bör förslaget formuleras såhär: ”...att utforma kriterier för vilken mark och vilka odlingssystem/produktionssystem som är lämplig för agroforestry av olika slag och vilka träd, buskar och andra grödor som är lämpligast för åtgärden så att förutsättningarna för att nå andra miljömål och målen i livsmedelsstrategin förstärks samtidigt som kolinlagringen ökar”.

”Skogsstyrelsen bör, i samråd med Jordbruksverket, länsstyrelserna och Naturvårdsverket, få i uppdrag att utforma kriterier för vilken tidigare jordbruksmark som är lämplig för beskogning och vilka trädslag som är lämpligast för åtgärderna utan att förutsättningarna för att nå andra

miljömål och målen i livsmedelsstrategin försämrats.”

Länsstyrelsen är positiv till att jordbruksmark som tagits och tas ur produktion sköts på ett sätt som gynnar klimatet, men det är viktigt att åtgärden inte bidrar till att mer jordbruksmark tas ur produktion eller till att möjligheterna att i framtiden öka arealen jordbruksmark för livsmedelsproduktion äventyras. Kronoberg har ett småbrutet landskap med landets minsta jordbruksskiften, bara ca 1 ha i genomsnittlig storlek. Till detta landskap knyts höga natur- och kulturvärden. Utifrån livsmedelsstrategin mål och miljömålet Ett rikt odlingslandskap behöver arealen jordbruksmark snarare öka än minska i länet. Avvägningen mellan vilken tidigare jordbruksmark som kan bidra till kolinlagring genom beskogning och vilken mark som istället ska bidra till ökad framtida livsmedelsproduktion är mycket viktig. Vi vill även poängtera betydelsen av ett varierat och brukat jordbrukslandskap med förutsättningar för bland annat hög biologisk mångfald för att öka landskapets och samhällets resiliens inte minst vad gäller förmåga till livsmedelsförsörjning i ett förändrat framtida klimat.

”Växthusgasutsläpp och minskad kolinlagring i samband med exploatering av olika marktoper, framför allt skogsmark och jordbruksmark, bör kunna minskas genom att den berörda arealen begränsas eller genom att exploateringen styrs till annan mark där klimatpåverkan av exploateringen blir mindre samtidigt som hänsyn till andra miljömål tas. Hur effekten på växthusgasbalansen av exploatering av mark ska beräknas och hur utsläppen kan begränsas bör utredas vidare. Uppdraget bör ges till Naturvårdsverket i samråd med Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och länsstyrelserna.”

Länsstyrelsen tycker att detta förslag är viktigt och vi vill poängtera att hänsyn behöver tas även till målen i livsmedelsstrategin.

DE SOM MEDVERKAT I BESLUTET

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med enhetschef Per-Anders Persson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också vätmarkssamordnare Magnus Strindell, landsbygdsdirektör Stefan Carlsson, miljödirektör Martin Sjödahl och länsråd Kristina Zetterström medverkat.

SÅ HÄR HANTERAR LÄNSSTYRELSEN PERSONUPPGIFTER

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på

www.lansstyrelsen.se/dataskydd.